

Ion Lazu

Scene din viața literară

1979-1989

Editura Ideea Europeană
2012

Colecția: BIBLIOTECA IDEEA EUROPEANĂ

Coperta colecției: Cristian Negoii

Coperta: reproducere după Albrecht Dürer

Lector: Rodica Diaconu

Tehnoredactor: Alexandra-Alina Preda

Editura Ideea Europeană

OP-22, CP-113, Sector 1, București,

Cod 014780, România

Tel/Fax: 4021-2125692; 4021-3106618

E-mail: office@ideeaeuropeana.ro

www.ideeaeuropeana.ro

Anul apariției: 2012

Ediție Digitală PDF

ISBN 978-606-594-030-7

Copyright © 2012 Ideea Europeană

Această carte în format digital este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc în conformitate cu legile în vigoare.

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE.....	5
1979.....	7
1980.....	11
1981.....	49
1982.....	50
1983.....	52
1984.....	57
1985.....	63
1986.....	66
1987.....	70
1988.....	72
1989.....	78

ION LAZU s-a născut la 6 ianuarie 1940 în comuna Ciubârciu, județul Tighina, din părinții Grigore și Vera (născută Ciobanu), proprietari agricoli, mici negustori. În martie 1944 familia scriitorului s-a refugiat din fața frontului, stabilindu-se în comuna Cireașov, județul Olt. Școala primară în satul de adopțiune, clasele secundare la Școala Ionașcu din Slatina, Liceul Radu Greceanu din același oraș, promoția 1956. În același an devine student la Facultatea de geologie-geografie a Universității București, pe care o absolvă în 1961, când devine geolog-prospector la o întreprindere de profil din Capitală, de unde și iese la pensie, în 1999, după 38 de ani de activitate neîntreruptă, practic în toate regiunile țării. A debutat cu poezii în revista *Ateneu* în decembrie 1964 și a continuat să publice sporadic versuri și proze scurte. Expoziții de artă fotografică în diverse orașe din țară și în Luxemburg. Traduceri din franceză și spaniolă.

Premii literare, pentru artă fotografică și pentru scenariul de film *Vestea*, 1970.

Cărți de proză: *Ningea în ochii ei albaștri*, schițe și povestiri, 1970; *Despre vii numai bine*, roman, 1971; *Blana de viezure*, povestiri, 1979; *Rămășagul*, roman, 1982; *Curtea interioară*, roman, 1983; *Capcana de piatră*, roman, 1987; *Veneticii*, roman, 2002; *Ruptura*, roman, 2004; *Sălbaticul*, roman, 2005.

Cărți de poezie: *Muzeul Poetului*, elegii, 1981; *Poemul de dimineață*, elegii, 1996; *Cuvinte lângă zid*, elegii, 1999.

Cărți pentru copii: *Întâmplări din pădure*, povestiri, 1991.

Album de artă fotografică: *Natura sculptează*, 1984.

CUVÂNT ÎNAINTE

Din *Jurnalul* meu de scriitor, intitulat nu fără un anumit tâlc *Vreme închisă*, ținut mai cu perseverență începând cu anul 1970 și adus de bine de rău pînă în actualitate, am dislocat sub titlul pe care vi-l propunem (*Scene din viața literară*) pasajele ce se referă la lumea literară, al cărei prag îl treceam eu însumi uneori – închipuiți-vă un geolog-prospector, constrîns să „dispară” din București 6-7 luni pe an în cele mai îndepărtate colțuri ale țării și care continuă să se considere din afara acestei lumi elitiste, oricum ai lua-o (deși la acea dată deja publicasem trei cărți de proză și, mai mult împins de la spate de amici, făcusem cerere de intrare în Uniunea Scriitorilor); însă firea mea retractilă și o anumită prejudecată „pozitivă”, care mă îndemna să văd în scriitor o figură aproape de idealitate, mă făcuseră să păstrez distanța respectului admirativ față de această „rara avis”; totuși, la un moment dat, o demitizare-relativizare mi s-a impus ca de la sine, poate pentru că granițele se cereau în fine abolite, lucrurile limpezite, relațiile dintre actanți puse în adevărații lor termeni – și trebuie să adaug că nu aveam mari speranțe că voi fi vreodată unul de-al lor (iar mai exact ar fi să spun că prin această stratagemă de apropiere-integrare, devenită pe nepusă masă un punct în programul meu, speram să mă cunosc și să mă înțeleg mai bine pe mine însumi): este chiar motivul pentru care, pe la începutul lui '79, îmi propuneam să țin un jurnal cît mai strict al întîlnirilor mele cu scriitori, sculptori, pictori, actori și alți intelectuali cu preocupări pentru artă, inși cu care pînă la această dată nu trecusem de salaturile convenționale. Ați înțeles, desigur: n-aș fi vrut să pierd cu nici un chip momentul „omologării” mele ca scriitor, după ce preț de două decenii îi privisem pe confrăți ca printr-un telescop...

Notez undeva, pe la începutul însemnărilor cu scriitori: „În această întreprindere inedită, din care trag nădejdea să mă aleg eu însumi cu un plus de înțelegere a contextului, mă întemeiez pe faptul că, din fire, vorbesc mai puțin decît alții cînd sunt într-un grup, că îndeobște ascult sau aprob, sau măcar nu mă reped să-l contrazic pe celălalt, rămînd însă atent la ce se spune (cine vorbește mult, ascultă și observă mai puțin...), străduindu-mă să nu pîrtinesc pe nimeni și să nu cășun cuiva un rău cu dinadins... Mă mai întemeiez pe faptul că nu am mania de a răstălmăci datele realității – și asta nu numai dintr-o inaptitudine de a fantaza, ci din respectul oarecum fanatic pentru fapele de viață, care, cred eu, au magia lor, tocmai pentru că sunt așa cum sunt și se urmează într-un fel anume, din atîtea variante posibile; și dintr-o încredere funciară în posibilele semnificații ale celor reale, mai mult decît în roadele unor ticluri meșteșugite, bine aduse din condei.”

Credința mea (și ocupația de-o viață, devenită a doua natură, vine să o întărească) este că fiecare artist ține un jurnal al său, indiferent sub ce formă l-ar disimula (iar mai exact ar fi să spun că orice creație artistică este în subsidiar un jurnal de idei, o diagramă a stărilor de spirit, chiar a evenimentelor care marchează destinul creatorului...), indiferent de faptul că autorul, încolțit de inoportuni, declară cu nonșalanță contrariul. A intrat în firea lucrurilor să-l întreb pe un scriitor la ce lucrează și el să-ți răspundă (iar tonul pe care îl adoptă, în astfel de ocazii, este singurul care face diferența!) că scrie la un roman sau că definitivează un volum de poezii, o piesă etc. Sau și mai adesea:

că nu scrie nimic. (E pînă la urmă de înțeles și de scuzat superstiția-interdicția să nu vorbești despre lucrurile pe care nu le-ai încheiat – nu mai insist...). Pe de altă parte, am fi cumva șocați dacă autorul ne-ar răspunde că scrie la jurnal. Sună cumva indecent, nu? Sună și crispant, la drept vorbind. După ce autorul chestionat face o astfel de mărturisire inabilă, devii țeapăn, îți supraveghezi retragerea grăbită, gândindu-te în pripă că vei fi „încondeiat” de amic în cine știe ce postură dezavantajoasă pentru eternitatea ta de creator (căci se înțelege că este vorba despre o întâlnire între doi autori – altfel din partea cărui om în toată firea – l-am numit pe ne-scriitor! – te-ai putea aștepta să te întrebe: Ce scrii, maestre?)

Partea comică a acestei atitudini stă tocmai în faptul că autorul nostru, ins care își sacrifică fără rest trăirea (n-ar recunoaște asta în ruptul capului!) în contul unei rîvnite nemuriri, nu înțelege acest lucru de bun-simț: că simpla notare a prezenței-prestației sale, fie cît de inexactă, chiar negativă, este preferabilă ignorării ca atare. Exprimarea consacrată academic pentru astfel de situații fiind: „Combate-mă cît poțtești, colega, desființează-mă, dar citează-mă!”.

Altfel, ce-ar fi de spus despre faptul în sine că am ținut acest Jurnal *Vreme închisă*, într-o perioadă cînd totul trebuia să fie la vedere și, fatalmente, de partea regimului, chiar militant, nu-i așa? L-am ținut, pe cât s-a putut, asumîndu-mi riscurile oricărui cetățean obișnuit, fără „spate asigurat” din străinătate, de la Europa Liberă în primul rînd; ins cu familie și grave răspunderi sociale, care se împăcase cu ideea că sistemul este de neclintit, pe cît de necruțător în esență. Am ținut un Jurnal al rezistenței mele umane, poate mai corect ar fi să spun: un jurnal al dublei omisiuni și al întregului adevăr care încapă între ele. Am omis adică să fac vorbire despre vreuna dintre „mărețele realizări”; și, de asemenea, am omis să le numesc așa cum le consideram în sinea mea: niște găuri negre în bilanțul energetic al poporului român. În mod explicit, nici un cuvînt de laudă – și totodată nici o acuzație explicită, care mi-ar fi periclitat libertatea și viața – eram conștient de asta! Iar în rest, am respectat cu strictețe o aceeași regulă nestrămutată: să consemnez cu cea mai mare precizie ceea ce văd, depunînd mărturie despre strîmbătatea alcătuirii sociale din comunism. Pentru a sugera cît mai exact natura demersului meu diaristic, ar trebui să vin cu precizarea că, în paralel, m-am folosit de îndemînarea fotoreportericească spre a înregistra starea de fapt a națiunii printr-un ciclul de portrete și scene după natură *Oameni pe care i-am întîlnit* –, un posibil album care își așteaptă editarea.

Printr-o întîmplare norocoasă și cu concursul curajos al Editurii Cartea Românească, în particular al redactorului și prietenului Mircea Ciobanu, un fragment din *Vreme închisă*, anume jurnalul campaniei 1983, a apărut ca atare, inclusiv cu datările la zi, sub forma unui „roman-anchetă pe cont propriu”, cu titlul *Capcana de piatră*, 1987. Alte fragmente n-au putut să apară ca atare decît după Revoluție, de asemenea datate, în cuprinsul părții a doua a romanului despre refugiul basarabenilor: *Veneticii*, 2002. Iar jurnalul celor două călătorii spre Luxemburg, din 1979 și 1981, dislocat și el din materia unitară a *Vremii închise*, vor apărea, să sperăm, în curînd, sub titlul *Bucuria privirii. Jurnalul turistului român sărac*. Sunt modalități prin care încerc să fac loc spre conștiința publică însemnărilor mele de taină din ultimele două decenii ale Dictaturii. E mai puțin decît aș fi putut realiza, îmi spun uneori, cu amărăciunea celui care simte că s-a pierdut o mare ocazie, irepetabilă. Alții, poate cu o mai justă prețaluire, vor spune că degeaba m-am zbatut. De unde nu e, nici Dumnezeu nu are ce lua, ar lăsa să se înțeleagă, malițioși. Cînd, de fapt, adevărul este, ca de fiecare dată, la mijloc: anume că Dumnezeu nu ne ia, ci ne dă oricum mai mult decît e în stare să folosească inadecvarea noastră și provizoratul vieții în postmodernitate.

21 ianuarie, 2007

AUTORUL

1979

12 ianuarie. Azi nu-l găsesc pe Caius la Institut, e bolnav. Trec pe la Cartea Românească, la librărie văd multe cărți pe care le-aș cumpăra – la leafă! Mă interpelează Musica, îmi face rost de *Războiul sfârșitului lumii* (Llosa) și-mi spune să trec pe la Mircea. Îl găsesc la o cafea cu țigară. Îmi dă asigurări pentru viitoarea carte. Vorbim de Marquez, Llosa etc., el zice: Formidabilă grilă! Cititorul nu este inocent, el e opresat de faima creată unora... În sensul că n-ar fi ăștia așa de mari dacă nu li s-ar fi făcut o reclamă turbată. Îi zic: De fapt, în forul meu intim, mizez pe Aitmatov. El: E singurul care poate lua premiul Nobel, din sfera noastră. Vrea să ne vedem peste vreo zece zile, la el acasă. Îl rog să-i transmită lui Matei rugămintea de a-mi face coperta.

1 iulie. Vizită la atelierul din Căderea Bastiliei. C. Popovici mă întâmpină în mijlocul atelierului, cu mâinile pline de argilă: migălește la macheta unui monument la care l-am mai văzut lucrând: Independența de acum 100 de ani, la care au contribuit și voluntari din Transilvania. Un aspect mai puțin cunoscut... Avem deci trei personaje simbolizând Moldova, Ardealul și Țara Românească; acum definitivează basoreliefurile de la baza monumentului ce va fi ridicat la Oradea, într-un loc ales cu grijă. Se întrerupe, discutăm ca de fiecare dată, abia dându-ne rînd, căci sunt atîtea de spus și multe de pus la cale... Îi dau cîteva piese de ceramică de Horezu, le plasează deasupra chiuvetei; îi arăt noi poze cu trovanți, îmi promite cîteva rînduri de recomandare către Editură. Aranjăm să facem, mîine, o ieșire cu aparatele fotografice la Muzeul Satului, să ne săturăm de poze! Să-l pozez și să-mi facă un desen pentru coperta a patra la următoarea carte, cînd va fi să-mi apară...

Dar uitasem ce e mai important! În spatele ușii, pe locul unde stătuse *Victoria* cea plutitoare, îmi arată macheta terifiantă a unui luptător fără un picior și un braț, înălțînd în cealaltă mîină un ciot de sabie. *Învingătorul!* Un adevărat șoc, din care cu greu mi-am putut reveni. Îi vorbesc despre scheletele umane peste care am dat în zona Cașin-Fata Moartă, probabil din celălalt război. Face ochii mari. Îi promit romanul *Fata Moartă*, de Ioan Missir, o capodoperă ignorată, din păcate. Dar cartea dumitale? întrebă. Stă să apară, zic. Aștept...

Mircea Ciobanu: Am avut un tată nebun și o mamă sfîntă. Eu siderat de această mărturisire. În glasul lui: mîndrie, fatalism, teamă, sfidare, un fel de a provoca destinul. În liniștea ce a urmat (perplexitatea mea prea-cunoscută...), gîndul la ai mei.

28 iulie. Mi-a apărut a treia carte de proză: *Blana de viezure*, la Cartea Românească, sub redacția lui Mircea Ciobanu și cu o splendidă copertă de Al. Szatmary, prelucrare iscusită a unei fotografii de-a mea. Asta după exact opt ani de amînări și hărțuieli cu romanul de la Eminescu și după 11 ani de cînd aștept apariția cărții de poezii, la aceeași onor editură. Totuși, mare bucurie, bucurie și ușurare: se pare că am ieșit de pe lista neagră, dacă va fi fiind adevărat că la a doua carte m-au lăudat cei de la Europa Liberă.

Îi duc *Blana*... prietenului D. Alexandru și peste două zile mă cheamă să discutăm. Impresie foarte bună, mă felicită din nou. Ca nostimadă: a arătat cartea celor de la secția de transporturi

(unde lucrează din greu ca bobinator) și aceia au rămas cu gura căscată văzînd dedicația: *lui Dumitru Alexandru*, imediat sub titlul primei povestiri; în buimăceala lor au crezut că toată cartea îi este dedicată lui „nea Mitică”. Zice, amuzat: Am crescut uite-așa în ochii lor! În fond și pentru el dedicația a fost o surpriză, căci nu-l prevenisem, deși am luat decizia cu mult timp în urmă, după ce i-am dat spre lectură cîteva proze scurte și a opinat: stil foarte limpede, scrii americănește, intrînd direct în subiect. În ce mă privește, n-am făcut decît să rămîn consecvent mie însumi, dedicînd poezii și proze, pe măsură ce ele apar, bunilor mei prieteni: un loc la masă, cînd vin pe la mine (mînca-vor săracii...) și, oricît de tîrziu, un text cu dedicație...

Îl caut pe Caius la Institutul Babeș, în același scop; îl zăresc pe celălalt mal al gîrlei, probabil că ieșea în oraș; îl strig, revine, trece podețul și ne întoarcem la el la laborator. Plăcut impresionat de dedicație, de prezentarea grafică și de apariție în ansamblul ei. Vorbim în birouașul lui ce va apărea descris în *Curtea interioară*, răbdare de-am avea... Dincolo, colaboratoarele umblă pe vîrfuri. Într-adevăr, Caius știe să se impună. Mai corect ar fi să spun: el impune tuturor – îmi impune și mie, în toate împrejurările, deși am fost colegi de clasă la liceu. O minte cuprinzătoare, strălucită, dar nu numai atît, căci cunosc și cazuri de minți strălucite care însă nu reușesc să se plaseze în elită. Or, amicul are personalitate, este o prezență, face impresie excelentă, (pe chipul lui și în tot comportamentul său se vede intelectualul rasat ce provine dintr-o familie de intelectuali – asta nu e de colea...); el stîrnește încredere, iar din partea colaboratorilor un soi de devotament necondiționat, care în cazul lui pare firesc...

Ieșim împreună, ne despărțim la Cișmigiu și eu o tai direct spre Romană, la atelierul lui C. Popovici.

A treia? întrebă, lăudîndu-mi coperta. (Poza care constituie fondul copertei o știa și Caius, fusesem împreună să vedem expoziția de fotografii de la sala Brezoianu: *Un cosmos în apă*, așa se intitulează.) Știu bine că am în C. Popovici un cititor foarte avizat. De altfel, totdeauna m-a impresionat cu vastele sale lecturi. Mai la începutul prieteniei noastre îmi făcuse o copertă pentru primul volum de proze scurte, însă redacția a obiectat că nu au procedee tehnice pentru execuție. Tot pe-atunci plănuiam să scoatem împreună o carte despre roci ca material la îndemîna sculptorului: *Piatra și dalta*. Dar cîte nu punem noi la cale, sănătoși să fim! I-am dedicat lui Constantin P. una dintre poeziile scrise prin 1968, dar el nu va afla decît la anul – sau cînd va fi să apară volumul de poezii. L-am descris acum vreo opt ani, alături de prietenul comun actorul Ludovic Antal în romanul doctorului Radulian, însă cine știe cîți ani vor mai trece pînă să apară această carte urmărită parcă de un blestem, scrisă prin '72-'73...

Ne întîlnim cînd vin prin București în timpul campaniilor, vorbim cîte toate, dar despre asta nu i-am suflat o iotă, păstrez secretul, oricît s-ar amîna surpriza pe care i-am pregătit-o. Cum nici lui Caius nu i-am spus că i-am dedicat poemul *Muzeul Poetului* care dă titlul volumului deplasat la Eminescu...

Uneori mă și minunez: Știu ei oare acești cîțiva oameni, prietenii mei, bănuiesc ei măcar cît de mult reprezintă pentru mine? Și că aceste rare întrevederi ale noastre mă ajută să rezist și să scriu și să merg mai departe, trecînd peste toate supărările din viața particulară?

10 august. Mulți dintre poeziile noastre au fost / sunt fizici; asta înseamnă apetit sexual ridicat și nevoia imperioasă a ingestiei de alcool – poate instinctul de apărare? De pe urma celei de-a doua metehne cîțiva au și supraviețuit, dar cei mai mulți s-au stins prematur.

Iată niște versuri cutremurătoare, celebre de altfel, ale lui Bacovia – un supraviețuitor el însuși – nici măcar foarte meșteșugite, ci pîrînd de-o mare simplitate, care este a capodoperei. Ar trebui să scrii un foarte documentat tratat de medicină sau altul de psihologia bolnavului, ca să echivalezi

cumva precizia informației din aceste stanțe:

„La toamnă când frunza va îngălbeni
Când pentru ftizici nu se știe ce noi surprize vor veni,
Alcoolizat și trist cum n-am mai fost cândva
Târziu, cu o monedă rece, în geamul tău eu voi bătea.”

Poetul însuși, din câte înțeleg, a fost ftizic, a băut zdravăn și a trăit pînă pe la 75 de ani – însă mereu cu spaima morții, survenită abia în 1957; am impresia că băutura nu i-a stimulat talentul, ci i l-a minat, în timp; pe de altă parte, se poate să-i fi ajutat să se mențină printre cei vii. Cred că nu greșesc prea mult, dar se poate să și greșesc, deoarece la noi lucrurile astea nu se scriu. Afli așa, din vreo „străină gură”.

Cum am aflat eu de existența unui poet Bacovia? Nicidecum în liceu, cum s-ar fi convenit, ci de la o femeie beată, într-o seară, pe bulevardul Tolbuhin, în drum spre căminul studentesc Matei Voievod. Cred că eram cu încă doi trei colegi și acea doamnă s-a băgat în vorba noastră. Trebuie să fi fost prin '58-'59. Ne-a recitat din Bacovia și ne-a vorbit de el. Era o femeie ca la 50 de ani, nu mai mulți, dar pe atunci în mintea mea asta însemna o femeie aproape bătrînă. Suplă, puțintică la trup, blondie, cu ochi verzi-electrici, îmbrăcată demodat, ca o „fostă”. N-am deloc idee cine ar fi putut să fie – vreo poetă, vreo actriță sau plasticiană? N-am avut noi destulă glagolie să aflăm ce și cum. Tineri de la țară, plini de prejudecăți. Și complexați cît cuprinde.

Și o altă întîlnire ciudată, cam tot pe-atunci, tot într-o seară, tot prin acele locuri de pe bulevardul fost Pache, cu un bețiv care se referea insistent la Eminescu, la idealul lui feminin: o fată cu ochi albaștri. Insul, un mărunțel, însă foarte vînjos, care ne-a uluit executînd din mersul tramvaiului o figură foarte grea de echilibristică pe un singur picior – s-a ținut după noi, ar fi vrut să-l însoțim la băutură, sau la el acasă – ne recita la nesfîrșit din Eminescu, ceea ce nu se putea să nu ne impresioneze. Un om pînă în 40 de ani, cu frumoase trăsături, ușoară chelie și ochi rotunzi, albaștri-verzi, luminoși. Cu asta ce-o fi fost? Ce-i lipsea unui astfel de om sclipitor ca să se afle foarte sus pe scara socială? mă întrebam. Îmi dau seama ce contrariat eram pe-atunci la constatarea că oamenii cei mai interesați și cultivați îi întîlneam la marginea societății, noaptea, beți pe stradă...

9 septembrie (după lansarea de la Slatina.). Ce se întîmplă cu mine, ca persoană? Se întîmplă că, după o prea lungă perioadă de frămîntări și tribulații care ar fi trebuit să înceteze odată cu adolescența, m-am stabilizat, în fine, la un anumit fel de a fi, care de acum înainte trebuie luat ca atare, bun sau rău cum va fi fiind, de mine însumi, dar și de cei din apropierea mea. E greu să-mi dau seama în ce constă efectiv acest fel de a fi; totuși, într-o anumită măsură, lucrurile încep să se clarifice: dacă mă apuc să scriu. Motto-ul primului ciclu din *Blana de viezure* spune ceva în acest sens: „N-aș vorbi atît de mult despre mine dacă ar fi alții pe care să-i cunosc la fel de bine...”, dar de fapt nu spune totul. Ar fi ideea că nu sunt prea diferit de ceilalți oameni, că ei îmi seamănă și că, deci, îi pot măsura după etaloanele mele. Și cu această afirmație am refăcut legătura cu tîlcul povestirii despre începuturile pasiunii mele pentru citit. Tendința de identificare cu ceilalți, de contopire cu lumea, nevoia de comuniune. La lansare au participat: Mircea Ciobanu, Dumitru Alexandru și Nicolae Ioana. Ce-am mai cîntat în mașină, la ducere! Iar în librăria de pe centru, la lansare, un pîlc de curioși, cîțiva profesori de-ai mei, foarte tînărul poet Marian Drăghici, slătinean el însuși – și, spre marea mea satisfacție: Tata, tanti Dona și sora mea. Pohta ce-am pohtit.

23 decembrie. Aseară, la D. Alexandru. I-a venit a doua fiică din Bucovina, cu un copil, Sorinel, de un an și jumătate, care îmi vine în brațe și mormăie. Le dau cele 12 diapozitive cu părinții

lui din strada Zambilelor și cu plimbarea noastră în parc. Geta se plînge că spală rufe de la ora 14. Nenea Mitică mă conduce la plecare și aflu că soția îi mănîncă zilele pentru aventura cu sora de la spital. Oftează, mi se plînge că îi face zilnic nesfîrșite scene, că să și-i aducă pe toți ai lui (din prima căsătorie), că ea nu are nici un rost în casa asta, că o să se omoare. Și noaptea, peste el! Care s-a scîrbit rău. Eu, filozofic: Să le iubim pe femeile care ne plac, dar și pe cele care ne plac pe noi...

În plimbarea noastră printre blocurile Bercenilor ajungem la Mircea Ciobanu, unde sunt mai mulți amici și gustăm dintr-o sticlă cu palincă trăsuitoare; iar Mircea, încîntat de așa achiziție, îi dă foc cu bricheta, să vedem cum arde. I-am surprins amicului un surîs de alchimist.

1980

15 ianuarie. Ideea de a scrie niște „scene din viața literară” mi-a venit acum vreo săptămână, în timpul celor câteva ore de călătorie spre Slatina. Plecând în mare grabă, uitasem să-mi iau vreo carte de citit în tren, așa că am cumpărat de pe peron antologia de *Critice* a lui Lovinescu, apărută în BPT. Pe la 40 de ani, pare-se, vîrstă pe care și eu am împlinit-o de curînd, Lovinescu se apucase deja să-și scrie memoriile. Un intelectual de mare clasă, care mi se impune prin forța intelectuală, prin logica imbatabilă și prin voința cu care s-a dedicat carierei critice înainte de orice și în loc de orice altceva. Și un asemenea om, reiese din prefața lui C. Gheorghiuță, a primit cele mai nedrepte lovituri, a suferit trădări tocmai din partea celor pe care i-a sprijinit mai mult: a lui Camil Petrescu, de pildă, a lui Călinescu, Ion Barbu și a altora, destui. Se dau multe citate dintr-o *Acvaforte*, un fel de autobiografie la persoana a treia și semnată de complezență Anonymus Notarius: Lovinescu se analizează la rece, însă foarte adecvat și nu uită, desigur, să pună în pagină liniile principale ale atitudinii sale, explicîndu-și de fiecare dată opțiunile.

M-a impresionat neplăcut și am rămas cu un gust amar tocmai în legătură cu ceea ce, îmi dau seama, n-ar fi trebuit să mă surprindă în nici un fel: faptul că trădările și nerecunoștința vin exact din direcțiile unde te credeai mai asigurat. Pînă și Rebreanu a avut o „scăpare”, „îngăduind” să se publice în ziarul lui o mișelie la adresa lui Lovinescu. Întrebarea ar fi: sunt într-adevăr acestea lucruri importante, cu care să reții atenția cititorului? Merită să faci caz de niște biete intrigi sau măgării sadea? Și răspunsul este: poate că merită, pentru simplul motiv că acele malversațiuni i-au provocat diaristului o supărare atît de adîncă, peste care nu a putut trece, cu eforturi oricît de mari. Suntem subiectivi; arta se nutrește din durerile, dezamăgirile, amărăciunile noastre, tot așa cum se nutrește din iubire, aspirații, speranțe, vise înalte...

Mă uitam în răstimpuri pe fereastra compartimentului: zăpadă din belșug, să sperăm un început de an bogat, cum n-am mai avut de mult.

M-am gîndit la scriitorii pe care-i întîlnesc, la unii pe care-i știu de la oarecare distanță, de vreo cincisprezece ani deja, la viața literară în general, ale cărei granițe le trec și eu, uneori. Pînă și acest amănunt, că am o altă meserie, pe care o practic consecvent de aproape două decenii, adăugat la faptul că mă consider în continuare dintr-o lume diferită de a lor, că îi privesc și îi tratez pe autorii noștri în viață cu un plus de considerație, deci de pe poziția unui cititor entuziast, iar nu ca un confrate, că mă port față de ei cu un fel de timiditate, sau oricum, fără nonșalanță, fără aplomb, fără acea familiaritate care probabil îi adună și îi amestecă mereu, pe cît de diferiți și ireductibili se cred ei a fi – toate astea și încă destule infinitezimale, ar putea face în sine, mi se pare, interesantă relatarea, pe o perioadă scurtă, precis delimitată în timp, a contactelor mele cu cei din lumea literară.

Pe parcursul a două luni, cu titlu experimental și dorind să-mi fac mie însumi înțelese unele chestiuni mai încîlcite, voi nota cît se poate de conștiinios: dialoguri, observații, scene, portrete, voi consemna cele auzite în mediul respectiv, inclusiv anecdote și mici cancanuri, redactate după cum îmi va fi la îndemîină, adică pe cît se poate de migălos pe anumite porțiuni, expeditiv în alte cazuri

sau sărind pur și simplu peste multe episoade, pentru că le uit, sau mi-e lehamite să le transcriu, sau pentru că le consider mai speciale și ar fi de așteptat un moment mai norocos, de concentrare lăuntrică asupra obiectului în cauză. În această întreprindere inedită, din care trag nădejdea să mă aleg eu însumi cu un plus de înțelegere a contextului, mă întemeiez pe faptul că, din fire, vorbesc mai puțin decât alții când sunt într-un grup, că îndeobște ascult sau aprob, sau măcar nu mă reped să-l contrazic pe celălalt, rămânând însă atent la ce se spune (cine vorbește mult, ascultă și observă mai puțin...), străduindu-mă să nu părtinesc pe nimeni și să nu cășun cuiva un rău cu dinadins. Cu alte cuvinte, ar însemna să mă folosesc de un vechi defect pe care mi-l cunosc, ca și cum el ar fi un veritabil avantaj. Nu am prea des această ocazie.

Mă mai întemeiez pe faptul că nu am mania de a răstalmăci datele realității – și asta nu numai dintr-o inaptitudine de a fantaza, dar și din respectul oarecum fanatic pentru faptele de viață, care, cred eu, au magia lor, tocmai pentru că sunt așa cum sunt și se urmează într-un fel anume, din atâtea variante posibile; dar și dintr-o încredere funciară în posibilele semnificații ale celor reale, mai mult decât în roadele unor ticluiri meșteșugite, bine aduse din condei.

N-are rost să fac aici declarații, să mă angajez în vreun fel sau altul. Pot spera măcar că, pînă la urmă, din prezentarea frustră a materialului de observație o să reiasă de fapt o anumită fire a mea – un anume fel de a fi, care constituie pecetea ființei mele. Căci nu numai însușirile literare mă plasează înspre marginea lumii scriitoricești, dar și o anume fire, retractilă în exces, cu mici puseuri de adeziune și sentimentalism. Îmi spun: Ce ciudat ar suna în urechile confrăților această aserțiune: Eu vreau să fiu un om cumsecade! Mi-e teamă că ar suna nu numai straniu, ci chiar ne-la-locul ei. Oricum, mi-aș dori ca toate aceste motive care m-au îndemnat la scris, spuse cam încîlcit aici, să reiasă din ceea ce voi consemna în perioada următoare. Însemnările unui intrus printre scriitorii adevărați, care se consideră ca atare. Intrusul.

16 ianuarie. Citesc azi în România literară că s-a ținut o ședință a secției de proză a Asociației Scriitorilor din București, condusă de Corneliu Leu. Se pare că este ședința în care s-a hotărît că dosarul meu de intrare în Uniune poate să plece mai departe, pentru aprobarea Consiliului. (Ce-i drept, eu însumi am amînat să fac cererea de primire, deși stă să-mi apară a patra carte, în timp ce unii au intrat cu o singură carte: nu-mi place să mă bag în față... – pînă la urmă am cedat presiunii colegilor, care mereu mă întrebau: Dar tu de ce nu ești membru?) Despre această posibilitate îmi amintise Mircea Ciobanu, duminică 13, cînd mi-a sugerat să depun o propunere de carte la editura lor, ceea ce am și făcut, a doua zi. Foarte plăcut surprins, chiar încîntat. Să se fi schimbat, pe ici pe colo, statutul meu de veșnic debutant?

Dar iată cum s-au legat lucrurile:

Luni spre prînz m-am dus să depun acea propunere (pentru *Rămășagul*, de mai tîrziu). Erau în ședință. Am așteptat jos, în holul mare, căci dna Ioana mi-a spus că Mircea e cu paltonul pe umeri și s-ar putea să plece direct din ședință. Mai apoi mi-am dat seama că de fapt secretara voia să scape de mine, să închidă biroul și să plece. Am dat o raită pe la librăria din curte, am zărit cartea mea (*Blana...*), deci aici se mai găsește, după cum se mai găsesc și altele cărți care în oraș s-au epuizat, unele de acum 3-4 ani, precum *Miraria* lui Marcel Gafton, carte de mare boierie, scoasă în 1.000 exemplare. Ei nu sunt într-o zonă intens circulată și se pare că rețin destule exemplare, ceea ce îmi convine – o să mai cumpăr cîteva cărți, cînd voi avea bani. Am luat doar *Structura nopții* de Angela Marinescu, mirîndu-mă că seamănă cu titlul unei secțiuni din cartea mea depusă la Eminescu: *Structura durerii*.

Revenit în hol, am început să citesc; atunci o zăresc pe dna Ioana strecurîndu-se spre ieșire. Apoi, spre bucuria mea, a apărut de la Contabilitate o anume doamnă (foarte afectată, de altfel), dar care îmi place mie mult, elegantă, pusă la punct, suplă, cu tenul mat, la doar 30-32 de ani și cu un mers

lansat, de mare vedetă; într-o scurtă de blană, cu cizmulițe și blugi bufanți, deasupra genunchilor, ceva foarte „nostim”, cum am mai văzut prin oraș și nu se putea să-i scape tocmai cochetei noastre. A traversat holul, a intrat la Casierie, apoi a și plecat, tot fără să-mi arunce o singură privire – dar cu fața radioasă, parcă lăsînd să se vadă că se știe privită/admirată, că asta îi face plăcere, convinsă fiind că i se cuvine toată atenția bărbaților. (Cînd o asemenea femeie frumoasă trece prin fața ta pe stradă, pe lîngă bucuria de a o privi, simți un jind, ca un gol dulce-dureros în suflet – un gol din care se nutrește senzația de levitație, nu-i așa? Cu totul altceva e într-un spațiu închis, ca acest hol de la parter: frumoasa trece, dar tu știi că asta nu e totul, că ea va reveni, că nu va putea evita apropierea – speranța se răsfață în sufletul tău. Acea complicitate a cetățeanului, a cărui viață e înțesată de multele plăceri clandestine ale marilor aglomerații umane...)

Scrii la romanul tău contrapunctic, mai precis scrii printre versetele elegiilor din *Structura durerii*; lumina din preajmă, agățată de streășina sufletului și aceste cheaguri ale întunericului din proximitatea demenței... Scrii la romanul tău fără început și sfîrșit, dar și ea, frumoasa, scrie prin aer silabe norocoase: eu merg acum prin fața ta, dar aspirațiile mele sunt departe, mult departe de aici, îți dai seama? Elegia frumoasei trecătoare. Te pomenești întrebîndu-te: Oare prietenul Mircea cu ce ochi o privește pe frumoasa de la financiar?

Și, fără veste, a ieșit din ședință „Mircea însuși”: i-am spus că am redactat propunerea, a luat-o și, la întrebarea mea dacă să-l aștept ca să facem împreună drumul spre cartierul Berceni, a zis că ședința mai durează cine știe cît, așa că ne-am despășit, fără alte precizări. Din cîte îmi dau seama, la ora asta el nu se prea grăbește spre casă.

Pe drum m-am răzgîndit și am cotit-o spre Casa Scriitorilor, cu gînd să mănînc ceva. Era doar cu puțin trecut de ora trei, cum îi și notificasem lui M. Mă întîlnesc pe Calea Victoriei cu Al. Dobre, vechi coleg de la echipa de dansuri a Universității, care lăcrima, probabil din cauza gerului năprasnic. De unde se vede că haina lui de piele (tot un fel de uniformă, nu-i așa?) nu-l scutește de intemperii. Schimbăm cîteva fraze, se ducea nu știu unde. În curtea Casei, cîteva cărări prin nămeții înalți. De cînd n-am mai văzut așa ceva?! Pe cealaltă cărare veneau Vasile Zamfir și încă un ortac, necunoscut mie. Îi strig lui V. Z.: Eu am drumul meu! Dar la intrare ne întîlnim; mi-l prezintă pe companion: I. V. Poenaru, un domn ca la 40 de ani, de statură potrivită, care mă invită să intru, clipind din ochii lui albaștri. Și ne tot împiedicăm protocolar: pe scări, pe la uși și prin hol.

În sala-restaurant, animație, mesele par ocupate toate la ora asta; mult fum și rumoare ca într-o hală. Mă uit pe la mese, mai mult persoane necunoscute, la prima vedere, dar și la o privire mai atentă. De la masa de lîngă ușă mă invită perechea Mara N. – Ion L., vecini de cartier. Am rămas cu ei, „dacă locul e liber”, iar cei doi cu care intrasem s-au dus spre celălalt capăt al sălii, unde l-am zărit pe Gh. D. Vasile. Doar l-am zărit, căci m-am așezat cu spatele spre sală. La masa din colțul drept, a lui Eugen Jebeleanu, nimeni; și scaunele întoarse, să știe toată lumea că e rezervată.

Cu comenții nu vorbesc despre ceva anume, ci despre cei din preajmă; dar chestiunea care revine mereu în discuție este numirea lui Nicolae Dan Fruntelată la conducerea Luceafărului. Cei doi par scoși din fire de schimbarea survenită. Ei trăiesc din scris și problema colaborărilor e vitală. Mara îmi zice pînă la urmă: „Nicolae Dragoș era totuși un domn, ne respectam, propriu-zis eu nu tratam cu el, dar aranjase să public grupaje de trei ori pe an – pentru mine e ceva! N.D. știa să se poarte cu scriitorii, e el însuși poet, mic, ce-i drept, dar totuși unul de-ai noștri – pe cînd ăsta cine e?! Vine de la Scînteia tineretului și de la Amfiteatru. Și o să-i aducă după el pe toți proletcultiștii ăia de reporteri de la ziar. Ăștia din redacția Luceafărului ar trebui să-l boicoteze! Se aude că unii și-au dat demisia. Ar fi cazul să-și dea demisia incorpore! Păi ăsta cine e?! Are și el o cărțuție, ba două cărțuții de poezie, niște chestii slabe, cu care nu a convins pe nimeni. Dacă stai să te gîndești, nici măcar nu

este membru al Uniunii. Auzi: Comisia nu l-a validat! Și nici n-o să-l valideze... Iar Uniunea nu a acceptat această numire venită de sus. Se zice că are un manuscris de doi-trei ani pe la edituri și nici una nu vrea să i-l publice. O să se formeze un front comun.

Zic: Așa ne trebuie, nu sunt atîția scriitori de valoare chiar în redacția Luceafărului? Dacă mă gîndesc, începînd chiar cu Ion Gheorghe, ca să dau doar un nume, sunt cel puțin zece autori mai valoroși decît N.D.F. Dar ce să le faci, nu au prestigiu personal, toți au avut grijă să se compromită. Uite-i aici pe Velea, pe Grigore Hagi, pe toți. S-au bătut între ei, umblă beți cu săptămînile, sunt boemi... Nu pot revendica șefia unei reviste. În ce mă privește, îi consider vinovați. Aveau ce să apere, dar nu le-a păsat, au dat-o pe năuceală și pe băut. Iar acum li se închide ușa în nas. Căci despre o sfidare a scriitorilor e vorba, nu înțelegeți? Cine este F. față cu Hagi, de exemplu? Ca să se vadă că nu putem face și zice nimic. Că o s-o înghițim și pe asta. Și o s-o înghițim, fiți siguri! (partitura mea, cătrănit).

Între timp intrase Ion Horea cu nu mai știu cine, se salută cu comesenii mei. După ce noii veniți se îndepărtează, Mara mi-l toacă pe Horea. Că n-a făcut bine nici unui scriitor. Îi sugerez poetei că le-ar cădea bine un serviciu, măcar un salariu în casă, un post în vreo redacție. Nu-mi răspunde direct. Declară că nu mai scrie nimic „pe linie”. Estimp, consortul se dusesse la masa lui I.H., vine în curînd și aflăm că H. i-a spus că urmează un număr „beton”, cerîndu-le poezii patriotice (pentru 26 ianuarie, vezi bine!). I-a promis, dar îmi spune că n-o să le dea nimic! Ea se explică: Ce-am cîștigat? Mai nimic! Și ăia de la Europa liberă dau în mine! Ca ce chestie? Așa că nu le mai dau nimic și gata! Îmi amintesc că odată am primit un telefon, imediat după Anul Nou, le trebuiau în chiar ziua respectivă cîteva poezii „tari”. Le-am dat. Eu: Deci le-ai avut. De ce le-ai scris și de ce le-ai dat? Merită asta? Tot vreau să le induc ideea independenței financiare; iată, pentru a nu mă aservi, eu țin cu dinții de geologia mea, chit că trebuie să stau departe de familie șapte-opt luni pe an. Ea: Au promis că o să-mi dea un post la vreo redacție, dar uite că m-au păcălit...

Apare M.D., se pupă cu cei doi, pe mine mă salută reținut, comesenii vor să-l coopteze la masa noastră, el promite ceva, dar o ia spre colțul cel mai îndepărtat al restaurantului. Mara și Ion îl întrebaseră dacă și-a dat demisia, îndemnîndu-l să nu facă așa ceva, să rămînă pe poziție, repetîndu-i: Nici măcar nu e membru al Uniunii, ceea ce, desigur, D. știe prea bine.

Apoi mi-l foarfecă: fiul unei aprozărite, nu are decît liceul, s-a dat bine pe lîngă Fănuș Neagu ca să-l încadreze portar la Uniune, să aibă din ce trăi. Că apoi a devenit omul de casă al lui Răcănel, care-l lua la pescuit, că se ducea să-i caute rîme prin bălegar; că dacă patronul ar fi voit o rîmă de 3 cm, ăsta scotea lupa și îi dădea la mîină o rîmă de 3 cm (partitura lui L.). În fine, om de casă. Pe care patronul îl vorbea de bine peste tot. Însă D., care i-ar fi adus pe tavă orice, în fine, s-a apucat să-l vorbească de rău și să-l sape... Precum că e un proletcultist și ce caută el la o revistă ca Luceafărul? Și asta de ce? sunt întreat. Pentru că alții mai isteți l-au manevrat, l-au îmbrobodit precum că dacă îl dau jos pe actualul, o să vină el redactor-șef! Gogoriță! Și, închipuie-ți, naivul a crezut și a început să-și sape cu rîvnă protectorul! Îți dai seama în ce situație se află acum? Căci N. D. una-două ajunge consilier și atunci să te ții! Iar în privința revistei va fi jale, că ăsta nou scoate pe prima pagină agricultura socialistă, vine cu stilul de dincolo. Etc. etc.

A trecut de cîteva ori pe la masă Dan Laurențiu, care nu vorbește propriu-zis cu cei doi, doar aruncă vreo vorbă, precum că „vedem noi”... „asta nu e tot...”. Între timp, companionii mei au stabilit o strategie de urgență: să stea aici pînă pe la ora 17, căci au de gînd să treacă pe la „cel nou”, să vadă cum se pun problemele, pe ce se poate conta. Nu merg și eu? Nu, răspund, în nici un caz! Nu țin așa de mult să apar prin reviste. Iată dovada: în cei 6-7 ani de șefie ai lui N.D., care îmi e cît de cît cunoscut, n-am publicat de fapt nimic în revista lui. E mai mare chinul cu un grupaj de poezii decît cu o carte,

le spun. Nu am atîta timp ca să bat redacțiile...

La masa din spatele meu se află un grup constituit în jurul lui Virgil Mazilescu și al lui Florin Gabrea. Dar să nu-l uit pe Gr. Hagiu, foarte tulbure, căruia Mara îi explică de la distanță diverse lucruri, de exemplu: Mai mănînc o prăjitură și atît, pentru că de mîine încep o cură de slăbire. La trecerea lui Ion Sofia Manolescu pe lîngă noi, convivii îi uraseră „La mulți ani și succes!” Mara mă întrebă dacă știi cîți ani are I.S.M. Știu, bineînțeles, are 70 împliniți: poeta noastră se arată entuziasmată: Ce bine se ține omul ăsta! Le spun că-l cunosc de vreo 15 ani, de la întîlnirile cu Ludovic Antal, marele recitator. La un moment dat, Mara îi zice soțului: Îl vezi pe ăsta îmbrăcat în verde, de lîngă Mazilescu? Să nu-l saluți niciodată și să nu-i dai mîna. S-a purtat cîndva foarte urît cu mine. Privesc stînjedit, într-o parte. Dar am comandat friptura și-mi aștept berea. L. le zîmbește pe rînd tuturor de pe la mesele apropiate și, la momentul potrivit, se repede să-i ofere cuiva o țigară Oscar, după care se întoarce pe scaunul de lîngă ușa.

Mara N. și-a păstrat pe ea paltonul. La venire chiar îmi spusese: Eu n-aș avea curaj să-mi las paltonul la cuier. În sinea mea mi-am zis că poate nici eu n-aș risca, dacă aș avea un palton ca al ei, din blănuri de vulpe... Își adună mereu pe genunchi pulpanele paltonului, dar tot se vede cît e de grasă, deși ținuse să-mi dea asigurări: Nu sunt așa de grasă, dar am pus multe pe mine...

Poeta îmi spune de mai multe ori că Eugen Barbu a invitat-o la deschiderea cenaclului Săptămîna, pe ea și pe Nichita, poate și pe Ion Gheorghe; dar că între timp s-a mai băgat în spectacol și Dan Mutașcu. Dacă m-a invitat pe mine Eugen Barbu, înseamnă că..., repetă Mara, cu un gest ascendent.

I se pare că e o poetă foarte bună. Zice că a simțit o mare deznădejde cînd i-a apărut prima carte și că a plîns, cum i se întîmplă de cîte ori își dorește prea mult un lucru. Insist că trebuie să te iluzionezi ca să poți scrie; Mara: Cînd recit simt că lumea înlemnește, toți ascultă într-o tăcere deplină – și doar e vorba de oameni simpli, nu de literați, de intelectuali; se creează între noi o comuniune. Dacă E.B. m-a chemat, înseamnă că...

Apare Nichita, plus cineva asupra căruia nu-mi pot concentra atenția și o domniță cu pălărie neagră, cu boruri mari, gen apaș, pe care N. o prezintă: Penultima mea soție... Mara: Am auzit, e frumoasă! Nichita: Nu corespunde, dar este... (Un joc de cuvinte pe care a ținut să-l facă.). Se pupase cu Mara, cu L. a dat mîna, asemenea cu mine, dar și de data asta privindu-mă „ca prin apa rîului”, cum mi-a zis cu vreo 15 ani în urmă, la Gazeta Literară. Acesta fiind unul dintre defectele mele: nu dezvolt relații... Mara și Nichita stau puțin de vorbă, își spun ceva la ureche, sau doar mimează intimitatea, apoi noii veniți se duc la o masă mai încolo. Nu știu cum vine vorba, dar soțul îmi povestește cum l-a bătut Cezar I. pe Virgil M., învinețindu-i un ochi. Și tot C.I. l-a bătut pe..., de unde s-ar deduce că este un fel de spirit pedepsitor în lumea scriitorilor. Dar practic nu mai știu de la ce plecase discuția.

Cum stăm noi la masa de la intrare, în acest loc pe care de nevoie l-am ocupat, toată lumea care vine sau pleacă ne dă binețe. Intră Laurențiu Ulici și le spun ce deserviciu mi-a făcut în '74, la Eminescu, tăindu-mi șansele celei de a treia cărți de proză. Mara îmi povestește că același L.U. a scris rău despre cartea de debut a soțului, precum că și-ar literaturiza viața, dar a doua zi a venit la ei și și-a cerut scuze; iată omul! L. o aprobă, de lîngă ușa care se deschide mereu, sîcîindu-ne.

În general, observ că soții se completează reciproc, se susțin, ca un veritabil tandem ce își apără interesele și imaginea. Astfel, cînd L. se repede să ofere țigări, Mara, simțind că totuși scena este nu numai bătătoare la ochi, dar și umilitoare, îmi explică: Nu suntem de fapt prieteni, dar ne respectăm ca scriitori...

Cu Petre Stoica, parte integrantă a grupului din spatele meu, cărunt deja și cam fonfăit din motive de pahar, Mara se pupă, reia de la zero problema Luceafărul, îl întrebă ce atitudine au luat

cei din redacție și îl incită: De ce nu te-au pus pe tine, de exemplu? Eu: Păi dacă domnul Stoica nu se luptă! Dar o spun într-un anume fel, ca să se vadă că iau lucrurile în glumă. P.S. este într-un pulover gri, acum aproape de culoarea pletelor sale încărunțite; poartă la gât un lanț cu amuletă, un mic femur, însă de argint, care se leagănă în timp ce el se apleacă la urechea Marei. (Acest vorbit la ureche, care cred că nu e decît o mimare a intimității.) L. îi transmite numărul de telefon, scris pe un șervețel și îi precizează că sunt acasă toată ziua; să vină odată pe la ei, se va găsi ceva tare pentru ocazia respectivă!

Apare și Mircea Ciobanu, vine la masa noastră de „bercenari”, cei doi îl îmbie pe scaunul liber, eu îi strecor: Și nici n-am mai plecat acasă... și, ca la comandă, îl aud continuînd: Și-am plîns cu fețele pe masă / Iar peste noi, în sala goală / Barbar cînta femeie-aceea...” Vrea să mănînce, vorbește cu Miți, trece și pe la alte mese și după un timp vine să-și ia lucrurile; spune că aici e curent și că la ora asta nu se mai servește, dar femeia de la celălalt sector a promis că-i pregătește o gustare.

Îi spusese, de cum a intrat în restaurant: Cum de l-au pus pe acest N.D.F.? Trebuie făcut ceva! Iar Mircea le-a replicat, oarecum din mers, ca să aibă ultimul cuvînt: Ehei, voi abia acum vă treziți?! Cu sensul: pînă acum nu v-ați dat seama încotro ne îndreptăm? Ce-ați păzit? De ce săriți în sus abia acum, cînd nu mai e nimic de făcut? Și, fiind foarte flămînd, s-a dus la masa lui. Nu l-am întrebat ce s-a ales de propunerea mea, considerînd că e prematur. Oricum, la vară trebuie să mă țin departe de colegi și să scriu povestea moșului din Obeni-Vîlcea.

Plătim, dar cei doi mai rămîn, în așteptarea orei cînd vor merge să facă temenele noului mandarin. O iau spre casă, cu o senzație de insatisfacție, greu de evitat. Mara, într-un moment potrivit, mă întrebese dacă am trădat-o vreodată pe doamna. Eu: Scuză-mă, e o întrebare la care nu pot să răspund.

Mara este enormă, după criteriile mele, bluzele plesnesc pe ea, nu alta. Purta o perucă albă-argintie, cîrlionțată, gen Angela Devis. Ochi frumoși, castaniu-deschiși, oarecum translucizi, cum e chihlimbarul...

Se întîmplă că în următoarea zi am ajuns din nou la Casa Scriitorilor, prin zăpada mare și peste grămezi de ghețuș. Prin hol erau întinse cabluri, de afară se auzeau niște electromotoare, m-am gîndit că se fac unele consolidări la etaj, apoi am înțeles că se turnaseră niște secvențe de film.

Asta a fost și întrebarea lui Jebeleanu către Traian Iancu, cînd acesta s-a apropiat de masa din colț. Au stat împreună doar două trei minute, au ciocnit un pahar, apoi T.I. a scos portofelul și a achitat consumația. Ileana M. îl așteptase un timp pe J., apoi trecuse la masa din celălalt colț, unde și de data asta tronau Virgil M. și Florin G., înconjurați de alți doi trei – de parcă n-ar fi plecat de ieri... I. M. e în termeni foarte buni cu V.M., poate au fost colegi de facultate; pe poetă o știu de la cenaclul *Labiș*, de pe cînd încă nu debutase în volum.

E. J. a apărut așadar cu oarecare întîrziere și, în scurt timp, zîmbindu-și și arătîndu-și amîndoi dantura, am înțeles că de fapt cei doi se certau în lege. Poate poeta îi reproșase marea întîrziere, căci el a exclamat: Dar nu e decît patru fără douăzeci! A dat să-i toarne în pahar, dar ea l-a refuzat. Și în curînd chiar s-a îmbrăcat și a plecat, pe ușa dinspre bucătărie, cea spre hol fiind blocată, din motive de filmare, desigur.

Nu cred să fi fost persoană în sală care să nu fi încercat să iasă pe ușa blocată, după ce văzuseră, la sosire, că e impracticabilă; de pe partea cealaltă, mereu o zguduia cîte cineva. Ce să mai spui de Velea, care vreo jumătate de oră s-a plimbat năuc prin local, printre mese, cu ochii aiurea, ca la un moment dat să-i explice lui J.: Mă scuzați, cineva mi-a furat căciula... Și a continuat s-o caute multă vreme pe la mese și prin hol. Aflu de la comeseanul Matei Gavril că mai ieri s-a făcut mult haz în legătură cu o altă căciulă, furată ori doar ascunsă și scoasă la iveală abia după ce păgubașul,

renunțând s-o mai caute, a plecat.

De data asta, la masa din spatele meu se aflau: Romul Munteanu, Corneliu Leu, Fănuș Neagu și mai târziu venit, Nichita, de data asta fără soția cea nouă. Nu mai treaz, dar nici mai amețit ca îndeobște – și s-a pupat cu toți la rînd, inclusiv cu Niculae Stoian, acesta foarte beat, indispus în plus de discuția pe care o avusese cu un comesean smead, cu ochelari, înfierbîntat el însuși, care ricanase: La ce te poți aștepta?! Să nu ne mai ascundem după deget: Sunteți un neam de slugoi!

Leu, de gît cu toată lumea, a dat și el să iasă pe ușa blocată, la fel și Gr. Hagi, cîndva o cruce de bărbat, acum plutitor printre mese, ca o navă absorbită de cataracte... La masa vecină cu J. au fost, dar au plecat foarte repede: fiul ochelarist al d-lui Șora, semănînd atît de mult cu tatăl său, filosoful, și soția acestuia, o domniță suplă, smeadă, cu ten mat și părul lung, mătăsos, cu ochi castanii minunați, tîmple străvezii și nas frumos modelat, în totul o tînără extrem de atrăgătoare, cu trup adolescentin și sîni mari, de vedetă.

De la o masă din celălalt colț a trecut să ne salute Pan Izverna; am discutat despre comuna lui natală, Malovăț-Mehedinți, unde acum două veri am stat în gazdă la mama unui coleg de liceu, azi diplomat la Londra. La masa actorilor s-a așezat și Octavian Stoica, după ce îi făcuse niște temenele strașnice lui Traian Iancu, marele lui dușman. Shapira se plimba printre mese și striga să se elibereze sala pentru curățenia dinainte de ora 19; aduna el însuși tacîmurile de pe mese, ostentativ. Mi-am zis: iată de ce Ilie Constantin pretindea că nu mai vrea să facă parte din Uniune, nici să vină la restaurantul scriitorilor; dar cine îl obligă să vină?! Pe mine cine mă obligă? Adevărul e că nu trec pe-aici cu anii – acum însă sunt în documentare...

Comeseanului meu, redactor la Luceafărul, îi spun ce am pățit cu prozele și poeziile date spre publicare, ba lui Velea, ba lui Hagi, ba Sînzianei Pop – m-au dus cu vorba timp de șapte ani, mi-au rătăcit și mi-au „pierdut” manuscrise. De Velea nu mă mir, dacă nu-i dai de băut nu te publică, dar cu Gh. Suciul mă cunosc de la căminul Doamnei, ne-am întîlnit, am discutat...(Apoi am dat acele schițe lui Sorin Titel, le-a citit, a fost încîntat, i le-a trecut lui C. Țoiu care decide totul în materie de proză la România Literară. Pleacă pe trei luni în străinătate, apoi îl caut la redacție și, cu aere de boier, îmi spune: Abia am intrat în ianuarie.). Matei G., încolțit, zice: Cine te-a pus să-i dai prozele Sînzianei? Deduc că asta e o naivitate fatală, de care numai eu sunt în stare. Dar să-i fi spus: Tu de ce n-ai pus și nu pui o vorbă bună, de atîta timp, prietenul meu fiind? – asta n-aș face în ruptul capului. Există, vezi bine, mai multe forme de orgoliu: orgoliul celui care intră peste redactor și bate cu pumnul în masă; și orgoliul unuia ca mine, care așteaptă ca manuscrisul să decidă singur.

17 ianuarie. Ieri m-a chemat Radu Lupan ca să dau relații despre eventualele schimburi culturale cu scriitorii din Luxemburg; n-am putut să-i spun mare lucru, decît ce știam de la Cornel Meder; își notează, dar nu mai pare la fel de încîntat ca la telefon. În curtea Casei mă văd cu George B. care mă duce cu mașina pînă în Bitoliei. Ar vrea să-l vizităm împreună pe Constantin Popovici, desigur în legătură cu portretele Bacovia. La volan, cum și recu-noaște, e un alt om, nervos, boscorodindu-i pe pietoni, înjurîndu-i pe șoferii din trafic; pare foarte preocupat de respectivul automobil. Îmi povestește că aseară a lăsat mașina în curtea Uniunii și, de dimineață, mari emoții! vede geamul din stînga lipsă, începe să caute cioburi pe jos și abia apoi își dă seama că, la plecare, în loc să ridice geamul la refuz, l-a coborît de tot. Ajungem la Lupoaică, ne dăm jos, observă un ciob pe rigolă, îl împinge cu pantoful; înjură și se uită vigilent la locul unde va întoarce. Îmi dă telefonul de la noua locuință (vilă în București!), să-l sun într-una din diminețile următoare și să aranjăm o vizită la Popovici.

Citesc din romanul lui Nicolae Ioana, nu e peste un anumit nivel: onorabil spre interesant. Unele intuiții seamănă cu ale mele. În schimb, poeziile lui, care s-ar părea că merg alandala, se racordează la motivul lunii, la cel al cailor, al cîinilor... Mereu revine imaginea poetului privind pe

fereastră: sentimentul de singurătate, de îndepărtare de ceilalți, nevoia de ducă; simți că în orice clipă e gata să o ia de nebun pe străzi; avem de-a face cu o forță primară ce dă în clocot, greu de stăpînit, irațională. E acum între oameni-prieteni, acum în plin câmp, cu mîinile întinse în ploaie, cu fața udă. O senzație de frust, de epidermă răscolită, biciuită.

20 ianuarie. Am prezentat ieri la întreprindere a doua parte a impresiilor de călătorie în Vest, cu proiecție de diapozitive, sub titlul *Bucuria privirii*, a cărui semnificație nu va fi scăpat celor atenți. (Să consemnez aici incidentul lamentabil de la prima proiecție: un Gurău – nume predes-tinat!– fost ucenic lăcătuș, dar bun gurău..., trimis la facultatea muncitorească, apoi la studii în URSS, căsătorit principial cu o rusoaică, făcînd apoi mare carieră la minister, decăzut la nivelul întreprinderii în perioada de destalinizare, totuși reținut în centrală, necum geolog de rînd, iese din timpul primei mele proiecții și se duce glonț la secretarul de partid, să mă toarne. Motivul? Am arătat o scenă de pe Mariahilferstrasse și am atras atenția că pe un tramvai scria: „În Austria e bine, veniți, rămîneți!”. Vigilent, a crezut a vedea aici o provocare, o incitare la fugă în Apus... Am fost chemat la politruc, a trebuit să explic, să... Și să mă lupt pentru obținerea aprobării celei de-a doua părți a proiecției...).

Prezentarea a durat o oră și un sfert: *Parisul, Alpii, o poveste cu nori*, acestea au fost subtitlurile. Sala arhiplină, s-a stat în picioare. La sfîrșit, colegii emoționați; am primit multe felicitări și aprecieri elogioase privind diapozitivele, dar încă mai vîrtos pentru comentariu; mă bucur că am fost în vervă, mulți m-au rugat să reiau proiecția.

După ce îmi fac plăcerea de a-i descrie pe „amicii” de la Casa Scriitorilor, timp de vreo lună, poate mă apuc să-i descriu pe colegii de birou, tot așa, pe o durată de cîteva săptămîni (sărind dintr-o extremă în cealaltă, căci pînă acum m-am ferit dinadins să mă ating de acest sector) – ca mostră de realitate nudă, cea în care trăim zi de zi și la care nici nu prea mai suntem atenți, de multă vreme deja...

24 ianuarie. *Unirea*. Zi de iarnă, cu zăpadă prin locurile neumblate, cu gheață și bălți pe trotuare și pe carosabil. Cînd am plecat de la slujbă, în aer era ceva aducînd a desprimăvărare. La restaurantul scriitorilor, destule mese neocupate, m-am plasat deci în colțul cel mai ferit, din stînga intrării. Tocmai spre galantar, în penumbră și în proximitatea clondirelor, Florin Pucă, iscusitul grafician; ne salutăm protocolar. C. Leu la masa de alături, cu o jună, el mîncîndu-și friptura, ea cu un pahar de bere în față; la un moment dat o aud explicîndu-i lui Aurel Martin, de la masa alăturată: Azi împlinesc 28 de ani! M-am gîndit că e totuși trist să vii aici de ziua ta. În colțul opus, Constantin Georgescu ot Snagov, cu niște necunoscuți mai tinerei.

Apare Eugen Jebeleanu, se așază la masa rezervată. Îl deranja la ceafă un ziar așezat pe policioara din spate, îl tot împingea cu mîna, pe nevăzute. Își trage tare nasul, probabil guturăit. E țeapăn de spate și se ține țeapăn de scaunul acela și de ascendentul pe care-l are față de cei ce vin aici, ca să nu mai vorbim de personalul Casei. Se apucă imediat să mănînce, i s-au adus toate într-o clipită, cred că are abonament, fiind vorba de mîncăruri gătite. Dă probabil zilnic 100 de lei pe taxi și 12 lei costul mesei. Dar adesea vin și cei doi copii, mai ales fiica; la apariția ei, J. se ridică în picioare și îi sărută mîna peste masă. Toți cei ce intră, întorc capul spre maestru și îl salută, încercînd să-i capteze atenția și să se facă remarcați. El răspunde la modul expeditiv, tăind parcă avîntul celui care poate ar vrea să-l abordeze. Tocmai acum un astfel de ins vine dinspre capătul sălii, îl salută, îi vorbește despre ceva ce a mai fost discutat, dar J. are riposte scurte, tăioase, parcă mușcînd zăbala, sîcîit și trăgînd capul pe spate. Și privind de fiecare dată cu 45 de grade spre dreapta sau spre stînga celui cu care vorbește. Îi spune: Ba ți-am dat-o înapoi, dar erai cam trecut... Și omul, blocat, bate în retragere, potrivindu-și căciula în cap, precum pe vremuri clăcașul român.

La masa lui J. se așază un domn înalt, cărunt, presupun că este Vlaicu Bîrna, cu care E. J. se tutuiește, îi și oferă unul dintre felurile de mîncare, precum că el s-a săturat deja; se uită amîndoi prin reviste; dar și cu prietenul său, J. vorbește scurt, militărește, pîrînd că uneori îl lasă pe B. să peroreze în gol. Apoi recuperează: Cine zici că era? Și cine-i ăsta? Așa, și? Și tu? Așa crezi?... continuînd să se uite prin revistă și să pară că-l urmărește pe interlocutor.

Intră pe ușa principală o doamnă tînăra cu un dosar în mîna, salută spre J., se duce la masa lui Laurențiu Fulga, care e-n vorbă cu criticul omonim. După cîteva minute doamna pleacă și revine cu Traian Iancu, care salută respectuos spre dreapta și se duc iar la masa vicepreședintelui F. În curînd cei doi belferi stau în picioare și se iscă un fel de ceartă. Nu a greșit dactilografa, greșeala e în text! F. nu recunoaște; de ce i s-a luat materialul scris de el? de ce s-au făcut modificări? Reiese că e un text comun, la care a participat și Hobana. Preopinenții ridică vocea, dactilografa e roșie, Ulici tace mîlc, în timp ce F. amenință că se va duce la Macovescu; Iancu cere să continue discuția la el în birou, ieșind cu doamna, urmați îndeaproape de F., care-l salută foarte oficial și sec pe J.

La masa mea vine Matei G., a mîncat acasă, își ia o sticlă de apă minerală, mi se plînge de o ciudată durere în spate, cu febră. Bați la mașină? îl întreb. Bate 7-8 ore pe zi, după ce mai întîi a scris de mîna. Păi de aici vine durerea, îi spun, am simțit-o pe propria piele. Ca să nu rămîna dator în legătură cu ce-i spuseseam data trecută, mi se plînge că are o carte pentru copii la Ghede, care i-a scos două povestiri. Să nu cred cumva că redactorii nu sunt luxați, chiar de colegii lor, cînd le e lumea mai dragă...

De la masa vecină, mă interpelează Valeriu Pantazi: Dacă aveți un minut liber, vă salut și eu. Vrea să spună că o mai făcuse, dar eu n-am fost atent. Și eu voisem să-l salut, dar nu i-am prins privirea. Vorbim de situația de la Luceafărul. Zic: Doar n-o să-și dea demisia Velea. Dacă n-o mai fi redactor, cine îi mai dă de băut?! Valeriu P. și I.S.M. se mută la masa noastră. Intră Valentin F.M. și se duce la masa lui Gabrea, îmi dau seama că primește un autograf pe cartea abia apărută. Matei G. spune că a citit azi-noapte cartea lui G. și e foarte bună, modernă, vreo patru cinci povestiri impecabile. V.P. crede că *Hanimore* a fost excelentă, eu confirm; la un moment dat I.S.M. mă întrebă, grijuliu: Dar matale ce ai? Parcă nu ești aici, parcă ești dus undeva cu gîndul... (de parcă am fi vreunul aici și prezent..., dar vezi, moldoveanul sincer...)

Comesenii îl laudă pe I.S.M pentru succesul de critică; a împlinit 70 de ani, i-a apărut *Colivia cu lacrimi*, s-au scris articole favorabile... Cuvintele noastre bune îi merg la inimă blajinului moldovean. Zice, despre scris: E o boală, curată boală nu altceva...

V. Pantazi ne povestește despre un neamț pe care i l-au plasat să-l însoțească la pescuit, în Baltă, la Păcuiul lui Soare. O întreagă nostimadă cu acest neamț care întreba tot timpul: Dar insula a cui e? Dar copacul? Dar calul? Dar barca? Dar locul unde pescuiau ei? Cred c-o fi fost vreun nătărău, își dă cu părerea I. S. M. Nicidecum!, explică V. Panazi: la ei o zi de pescuit costă 70 DM. Neamțului nu-i venea să creadă că în trei zile, în țară străină, nu a scos un sfanț din buzunar...

Venind vorba de Germania, Matei G. povestește ce greu a dus-o la Freiburg, mic oraș medieval. (Nici Arghezi n-a dus-o mai bine! îl consolez eu). Colegii de studii îi dădeau un pahar de bere și atît. Odată, enervat, a plătit Matei toată consumația și nemții s-au mirat foarte. O duc mult mai bine, dar sunt strînși la pungă, calculați, meschini. Eu: Păi din ce să vină bunăstarea? Din risipă? Nu, ci din cumpătare, probabil și din multă muncă, temeinic făcută...

Prin sală se plimbă, îmbrăcat cu paltonul, cu șapca de blană și cu țigara în gură Ion Nicolescu. A mîncat, a plecat, dar s-a întors după scurt timp, acum trece încoace și încolo, se uită crunt spre meseni, nimeni nu-l ia în seamă. Data trecută, la fel, însă atunci fusese beat de-a binelea, pus pe scandal, îmbrăcat într-o uniformă de locotenent de pe vremea lui Cuza, căci probabil făcuse figurație

la filmări. De obicei tipă la chelnerițe: Dă-mi să mănînc! De patru ore aștept! N-am eu timp de voi etc. Dă cîte o mică reprezentație, să se știe că a trecut pe la Casă. Vezi-bine, se consideră genial și e intrigat de faptul că nu-l ia lumea în seamă. În fundalul sălii se mișcă Octavian Stoica, acum ditamai huiduma, inclusiv cu burduhan. Apare Adi Cusin, încruntat și mustăcios în genul lui Labiș, cu ochii punctiformi sub cozorocul mic; scund, acum și gras.

Se ivește în cadrul ușii Cezar Baltag, cu o privire cam rătăcită, s-a uitat vag pe la mese, a stat de vorbă cu cineva de la masa din proximitate și iute a bătut în retragere. Pantazi iese în hol și la revenire aflăm că Baltag îl căuta pe Dimisianu, dar, negăsindu-l, așteaptă în hol. Prea timid, sau nu are bani să se așeze la o masă? Intră și Sînziana, acum slabă, fără nimic din formele ei de mai an, slabă și la față, cu părul căzîndu-i drept în jos. Se așază lîngă Geta D. După ea, Ion Gheorghe, care de la ușă se strîmbă, ca să înțelegem toți că nu dă doi bani pe adunătura asta; o ia direct printre mese, fără să-l salute pe J., deși îl reperase.

La masa lui J. au venit fiul, fiica și Ileana M., iar acum peste toți a cășunat Ahoe, care e pițigăiat de atîta băut și țipat, dar continuă să țipe...

25 ianuarie. De dimineată polei, la ieșirea de la slujbă pîrîiașe pe rigole și pe sub mormanele de zăpadă. Dau un ocol pe la Casa Scînteii, să discut soarta poeziilor mele; dna Elis B. nu-i! Dna Donoiu, prinsă într-o discuție, stabilește cu un domn în vîrstă sumarul unui volum de proze scurte. Îmi amintii de debutul meu, acum zece ani. În anul următor, al doilea volum, a ieșit la fel de ușor. Ca abia în '79 să mai scot o carte, însă nu la Eminescu, ci la C.R.; opt ani măcinați în amînări, sub cele mai absurde motive.

Îi arăt dnei Musica Graciov pozele din Luxemburg, multe îi plac și reacționează imediat, dovedindu-se foarte receptivă, punînd suflet în ce spune, gîndind repede și nuanțat. Își amintește cu pregnanță de prima călătorie a lui Mircea Horia Simionescu în Italia, prin '62. M.H.S. a mai fost după aceea în Italia, marea lui pasiune, dar își amintește mereu de prima călătorie: ca un paria, fără un ban în buzunar, nevoit să doarmă prin tuburile de canalizare.

Prin asociație de idei, îmi vorbește de Mihail Sebastian la Paris. S-a întors după vreun an și jumătate, i s-au furat bagajele în gară, inclusiv manuscrisele a două romane pe care a fost nevoit să le refacă din memorie, la București, terorizat de teama că nu va mai nimeri tonul potrivit... I s-a jucat *Steaua fără nume* sub pseudonim, căci ne aflăm în epoca legionară. Se duce la marele Nae Ionescu, profesorul adorat, să-i facă prefața la noua carte și, cînd colo, acela scrie un pamflet antisemit; pe care M.S. se sumețeșe să-l publice în fruntea cărții. De aici, un dublu scandal, din partea dreptei ortodoxiste, dar și din partea evreilor, supărați că scriitorul i-a băgat în gura lumii. Ludo, Peltz, spumegau. Le-a răspuns foarte subtil: *Cum am devenit huligan*. În '45 primește numire de atașat cultural la Londra, dar în drum spre facultate îl calcă un camion pe Bulevardul Elisabeta (?) Urmărit de neșansă. La bombardamentul din 4 aprilie, un obuz căzuse chiar pe masa lui de lucru...

Și discuția asta foarte instructivă pentru mine ar fi continuat, căci trecusem la Lovinescu, dar m-am jenat să-i răpesc timpul acestei doamne admirabile, plină de solici-tudine și de o delicatețe sufletească rar întîlnită. Ca să nu mai spun că mi-a făcut un referat favorabil la a doua mea carte, într-un moment de cumpănă. Aceasta este prima noastră discuție mai consistentă. Luat de val, am uitat s-o întreb de cartea prietenului D. Alexandru.

Dar să revin la relatarea scenei de ieri, de la Casa Monteoru. Ahoe a apărut pe ușa dinspre bucătărie; și-a scos căciula, era complet beat. S-a apropiat de masa lui Jebeleanu și a intrat în vorbă, dar el nu vorbește, ci vociferează, și anume pițigăiat, căci se pare că astăzi s-a folosit intens de gîtlej și de coardele vocale. Stă deci în picioare lîngă masa lor, dă din mîini, în imensa-i haină de piele, cu

carouri cusute; spune ceva din care înțelegi că ar intenționa să se prezinte cu o lucrare de doctorat. (Despre ea mi-a vorbit acum vreo lună, când m-a invitat la Capșa, unde se purta și consuma ca un boier, celălalt invitat fiind Romul Munteanu, alt obișnuit al casei, care zicea că vine aici între două ore de curs la facultate, să se înfrupte. Profesorul se plîngea de inimă, însă bea, mănîncă pe alese, ca un gurmand, plescăie cu lăcomie, țărănește, are ochelari care-i alunecă tot timpul pe nas; foarte afectat de faptul că fiica a nimerit pe mîna unui escroc; separat și de soție, din cîte mi-am dat seama. Au convenit să scrie prefața la cartea lui Tudor G. din colecția *Cele mai frumoase...* Autorul avea în buzunar coperta viitoareii cărți, făcută de el însuși.)

Acum țipă: Să mor doctor! De ce nu?! Nu e dimen-siunea mea? Vreau să ajung pînă în tavan, să mor cu capul în el...

Ahoe dă tot timpul din mîini, partitura lui se aude din orice colț al sălii. Fire de luptător, T.G. duce acum o luptă cu E.J., lîngă care nu se poate ajunge oricum, acesta fiind, se pare, scopul lui, pentru atingerea căruia face uz de toate prerogativele cîștigate la vîrf. Ceea ce Ahoe nu admite, din principiu.

Așadar, Ahoe procedează ca la un veritabil asalt, atacă reduta din toate pozițiile, cu toate mijloacele: se face că-l adulează sau că nu-i pasă de tăcerea olimpiantă a celuilalt, își continuă avalanșa de fraze învăluitoare; acum pare să fi intrat în conflict cu J.– Junior, apoi acela cedează, îi aduce un scaun lui T.G., acesta se așază, e al cincilea la masă, cum ar veni a cincea roată la căruță. Pare să nu mai suporte situația cu J. care se ține la distanță. Adică noi nu suntem chiar nimic?! Pur și simplu Ahoe nu admite că obstacolele nu pot fi depășite, simpla prezență a unei restricții îl scoate din răbdări. Vorbește, vorbește, vociferează în momentele când i-a mai venit o idee cu care speră să frîngă rezistența castelanului – dar tărăboiul e disproporționat, indiferent de mobilurile sale. Și, deodată, sub o astfel de inspirație, T.G. se întoarce spre sală și scandează, cu amîndouă brațele ridicate: Nouă asta ni-i mîndria: / Jebeleanu, poezia! Asta în consternarea generală. Pe loc simte că a sărit peste cal, adaugă, în chip de scuză: Este chiar deviza lui, n-am spus-o eu; după care se rează la masă.

Mă simt teribil de jenat, pur și simplu îmi vine să plec, mi-e rușine în primul rînd pentru Ahoe, pe care îl simpatizez, dar și pentru J., fiind vorba despre un spectacol de circ care îi scade în ochii mei pe ambii combatanți. I-am spus lui Matei G.: Poate mă crezi un moftangiu, dar nu rezist la astfel de scene penibile. Iar el: Fii calm, ce-ți pasă, nu-i lua în seamă!

I.S.M. soarbe din cafea, trage din țigară lîngă mine, oftînd filosofic. Trece P. Romoșan și-l felicită pentru articolul din *R.L.* El: L-am văzut, dar n-am apucat să-l citesc. Scrie de bine? Eu: Foarte bun și comprehensiv articolul lui Eugen Simion, numai despre poezie, nu despre om, cu citate multe și edificatoare. Pantazi (cu un sacou închis la culoare, cu cămașă albă descheiată la un nasture și cu eșarfă legată la gît, pe sub guler, ca un adevărat dandy; dar șeful sacourilor la scriitori rămîne de departe C. Țoiu, avantajat și de recuzită: o pipă fotogenică): „Cel al lui Caraion nu mi-a prea plăcut, zic, era nu știu cum, cam malițios, însă pe ocolite”. „Așa e el de cînd îl știu, ne cunoaștem din tinerețe, mergeam pe la cenacluri, săraci amîndoi...” se mărturisește mai vîrstnicul poet. Ce mai, face Matei, ne-am ajuns: poetul modest! Toate ziarele scriu de dumneata. Ce-ar fi să dai un kil de vin?! Sigur că da, zice I.S. M., dar spuneți-i imediat lui Miți că pe urmă nu ne mai servește.

V.P. vrea să afle de la Matei Gavril cum e la ședințele secției de poezie, căci trebuie să participe, ca nou membru. Cum să fie?! Ai să vezi singur! Te înscrii la discuții și te plîngi de felul cum suntem tratați noi, tinerii poeți. Lasă că vezi tu cum e!

Dar nimeni nu are chef de despicaț firul în patru, asistăm vrînd-nevrînd la spectacolul dat de Ahoe, cu prelungiri. De la mesele vecine i se fac semne, este strigat cu glas ademenitor, cineva vine să-l bată pe umăr, încercînd să-l atragă spre o altă masă, la acțiune participă și lacheul Shapira, dar ți-ai găsit!? T.G. o fi el beat, dar nu e și prost, nu se lasă dus de-acolo, în ruptul capului. Adică: Cine ești

dumneata de te ții așa mare și de neatins? Păi, eu trec prin tine, înțelegi, cu toată morga ta osificată, mor cu tine de gît, pulbere ne facem, de ni se duce buhul!

Așa pare să gîndească Ahoe, în timp ce face această tentativă de cucerire a redutei. Căci el nu e un Octavian Stoica sau mai știu eu ce alt scandalagiu din penumbra veleitarilor, e un poet cu atîtea cărți în librării, cu, iată, premiul de poezie al Uniunii pe anul '79 și în mare desfășurare de forțe, dezlănțuit, efervescent, dînd din el versuri și vervă și... acel eseu despre sonet, ridicat la rangul de doctorat. Adevărul e că l-au ținut prea mult timp în umbră, nepublicat, iar acum spiritul său se destinde precum un arc sub presiune. Teamă mi-e că T. G. a premeditat scena, s-a îmbătat în altă parte și a venit aici cu intenția precisă de a-l ataca pe J., dînd cu aceeași ocazie și o probă de frondă; căci nu e Ahoe naivul care să creadă că ar putea să obțină ceva de la Castelan după o astfel de scenă. Ahoe a așteptat prea mult ca să nu-și dorească oarecare izbîndă materială și o faimă printre scriitori; se luptă deci pentru o himeră, ce vrea el este de fapt o reîmpărțire a onorurilor și ierarhiilor, într-o lume închisă, cum este cea a scriitorilor, în mare măsură ignorată de public.

Nu de mult, la lansarea colecției *Hyperion* a Cărții Românești, cu primii trei poeți antologați (Mazilescu, Ciobanu și Abăluță) și în prezența directorului editurii Marin Preda, plus Mircea Iorgulescu, care a vorbit despre noua colecție și despre autori, după care s-au făcut lecturi din volumele respective. Lumea adunată în librăria Sadoveanu, multă-puțină cîta va fi fost, șuşotea, se fîfîia, iar cînd a fost vorba de acordarea autografelor, bravii cititori au întors spatele și din doi pași erau pe trotuar, de parcă îi alunga cineva din urmă. Mi-a părut foarte rău și am fost deprimat toată seara. Mă întrebam: Cum ar trebui să arate pentru acești bucureșteni un eveniment editorial? Ce speranță de recunoaștere și de succes poate să aibă un tînăr condeier, dacă lui Marin Preda în persoană nu i se acordă nici un pic de considerație?!

Aici toți îl salută reverențios pe J., nimeni însă nu-l simpatizează cu adevărat. Iar el simte asta și disprețul lui crește proporțional cu temenelele ce i se fac.

Ai văzut ce mult scrie Ahoe? mă înțeabă I.S.M.; kilometri de poezie... Pare el însuși indispus de incidentul în desfășurare. E bun, domnule! îi răspund, solidar cu amicul insurgent.

Îl întreb pe Pantazi dacă s-a mai văzut cu sculptorul Constantin Popovici, prietenul nostru comun. Da, s-au văzut, la atelierul din Căderea Bastiliei. E cam năzuos acest C.P., zice Pantazi. Dar i-a prins felul de a fi și nu se sinchisește, îi spune pe șleau ce gîndește; C.P. se cam șifonează, dar după un timp îl sună și cere să se vadă. I-a spus de curînd că face cerere de demisie din U.A.P., că se lasă de sculptură, vrea să se ocupe numai de miniaturi etc. Eu: Și din ce-o să trăiască? El: Așa zice, supărat pe moment, dar n-o va face, îl cunosc eu bine... Eu însumi îl știu pe sculptor de prin '65-'66, îl întîlneam în compania actorului Ludovic Antal, inegalabilul recitator. C.P. arăta pe-atunci ca un Hercul, cam în genul lui Matei, aici de față. (V.P. către Matei: Nu ți-e teamă că faci suta?) Eu, către I.S.M.: Cam tot pe-atunci ne-am cunoscut noi doi, și se pare că tot în compania bunului Antal, nu-i așa? Confirmă, în stilul lui de om blajin, atașat, plin de căldură camaraderească.

Mă gîndesc prin cîte vămi a trecut și cît de candid este în continuare poetul septuagenar, resemnat să suporte oricîte mizerii materiale, inclusiv în viața de familie – rămînînd în continuare de-o cumsecădenie atît de netă încît nu mai e nimeni care să i-o poată contesta. Acest poet modest (iar nu modest poet!) nu are absolut nimic din ținfa și din agresivitatea confrăților ce bîntuie prin lumea literară (îmi adusei aminte că *Scandalagiul*, cartea unui foarte bun scriitor rus, a fost tradusă de nimeni altul decît T.G. – Ahoe al nostru!); pe cît de mic și nearătos și rău îmbrăcat, nimic nu l-ar fi putut scăpa de ridicol și de disprețul tîmp al lumii, de n-ar fi avut talent și de n-ar fi fost un om din cale-afară de cumsecade, neagresiv, plin de atenție și delicatețe.

Moldovean sărac și de pripas, de prin părțile Roma-nului, păstrează încă accentul, care pe altul l-ar face nesuferit. Noblețea lui nu e a ștaifului și a manierelor elegante, ci a politeții și respectului dictat de bunul-simț și de încrederea în bunele intenții ale celorlalți. Când te gîndești că a fost o viață întreagă inginer agronom, ai crede că s-a înăsprit pe tarlale, pe drumeaguri desfundate sau bruftuluindu-i pe salahori – dar de unde! Cu un fizic păgubos, nu prea înțelegi în primul moment de unde vine poezia lui și ce legătură poate avea cu persoana din fața ta. Dar, plimbîndu-vă pe stradă, îți poate recita fără greș mii de versuri proprii de a căror frumusețe rămîi mirat. Cu o bună memorie, le ține minte și pe cele scrise cu decenii în urmă... Inclusiv poezii de amor. Acum, deduc din ce ne spune, i-a venit ideea să-și scrie memoriile: „Amintiri de pe pămînt”, am citit cîteva fragmente apărute în Luceafărul, scrise cu infinitezimală precizie a detaliului.

Dar se făcuse ora 17.00 și Gabriel D. cu Vasile B. se agitau prin sală, probabil mobilizează participanții la ședința de Consiliu; mă pregătesc de plecare, V.P. mă întreabă dacă avem același drum, spre Romană. Pe coridor mă întîlnesc cu Gh. Suciu, în baston, apoi cu Gh. Pituț, asemenea în baston (avatoriile hivernale ale scriitorului român...). Georgeta D. și Sînziana P. trec pe lîngă mine, șoptindu-și ceva de genul: Anume pentru tine am venit, ca să te votez... Când să traversez holul, dau piept cu Ion Gheorghe: Ședință, zice. Eu: V-ați uitat peste alea? Nu prea înțelege, vine înapoi de pe scări, îi aminesc de cele zece poezii; pare să fi uitat. Propune să-i dau luni la 18.00 un telefon, le citește pe loc și peste jumătate de oră îmi spune ce a hotărît. Și acum chiar că plec, încurcîndu-mă pe la ușă cu C. Țoiu și Paul Tutungiu.

Pe Calea Victoriei intru la expoziția de desene a lui Nicăpetre: *Nuduri*. Apare și artistul, răsfoiește niște mape, stă aplecat, neclintit acolo, multă vreme, ca apăsător de-o mare vină. Ce ghinion, să nu fie nimeni în sală! Stă sub privirile mele, ca un acuzat. Totuși, ce mi-a venit să intru? Plec, fără un cuvînt.